

İTİRAZIN KESİN KALDIRILMASI

Takip Hukuku Davaları

Selçuk SARIYAR

İstanbul 2008

İÇİNDEKİLER

İTİRAZIN KESİN KALDIRILMASI.....	3
Genel Olarak İtirazın Kaldırılması.....	3
İtirazın Kaldırılmasının Hukuki Niteliği.....	4
İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması (Borca İtirazın Kaldırılması).....	5
İtirazın Kesin Kaldırılmasının Koşulları.....	6
İİK. m. 68 Normlarına Uygun Belgeler.....	11
Borçlunun İtirazın Kaldırılması Talebine Karşı Koyması.....	15
Borca İtirazın Kaldırılması Talebi Üzerine Verilecek Karar.....	17
İtirazın Kesin Kaldırılması Talebine İlişkin İcra Mahkemesi	
Kararlarına Karşı Gidilebilecek Başvuru Yolları.....	19
İstinaf.....	19
Temyiz.....	19
Karar Düzeltme.....	20
Yargılamanın Yenilenmesi.....	20
Kanun Yararına Temyiz.....	20
Hükümlerin Tavzihi ve Tashihi.....	20
Hükümlerin Tavzihi.....	20
Hükümlerin Tashihi.....	21
KAYNAKÇA.....	22

İTİRAZIN KESİN KALDIRILMASI (İİK Madde 68)

Genel olarak ‘İtirazın Kaldırılması’:

Genel haciz yoluyla ilamsız takipte alacaklı, itirazın kendisine tebliğinden itibaren 6 ay içinde, icra takibinin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine yazılı veya sözlü olarak başvurup itirazın kaldırılmasına karar verilmesini talep eder. Burada alacaklı, isterse sulh hukuk mahkemesinde ‘itirazın iptali’ davası da açabilir. Ancak, itirazın iptali davası açtığı taktirde dava, alacaklının aleyhine sonuçlanması durumunda kesin hüküm arz eder; itirazın kaldırılması davası açması durumunda ise aleyhine sonuçlansa dahi kesin hüküm arz etmez ve senet için ayrıca alacak davası açabilir. Aynı zamanda, itirazın kaldırılması daha kısa basit ve külfetsizdir.

İcra mahkemesine arz edilen hususlarda basit yargılama usulü uygulanır¹. Alacaklının bu başvurusu üzerine icra mahkemesi iki tarafı en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile inceleme yapıp gereken kararı verir.² Altı aylık süre, hak düşürücü süre olduğundan itirazın kaldırılmasını talep eden alacaklının bu süreye uyup uymadığını icra hakimi re’sen dikkate alır.

Sıkı şekil şartlarına tabi bir yargılamanın yapıldığı icra mahkemesinde alacaklı ve borçlu kendilerine düşen ispat külfetini İİK. m.68 normlarına uygun belgelerle yerine getirir. Taraflar icra mahkemesinde ki yargılamada tanık dinletemeyecekleri gibi yemin de teklif edemezler. Ancak, uygulamada tanıkla ispatı istisnai olarak caiz saymayı gerektiren bazı hallerin varlığı kabul edilmiştir.

KURU, itirazın kaldırılması talebi, mercii tarafından reddedilen alacaklı, yasal süresi içinde itirazın iptali davası açılabilir demektedir.³ Ancak Yargıtay kararlarında itirazın kaldırılması davası reddedilen alacaklının itirazın iptali davası açamayacağına ilişkin bir çok karar bulunmaktadır. Burada, alacaklının itirazın kaldırılması talebinin reddinden sonra itirazın iptali istemiyle dava açma hakkı bulunmamaktadır. Sadece genel mahkemelerde alacak davası açması mümkündür. Zira İİK’nda alacaklıya tanınmış olan seçimlik hakkı alacaklı İcra Mahkemesi olarak tercih etmiştir. Tetkik merciinde itirazın kaldırılması yolunu seçerek kullanan ve talebi reddedilen alacaklı, artık 2004 s. İİK m.67 uyarınca mahkemeden itirazın iptalini ve inkar tazminatına hükmedilmesini isteyemez. Ancak, genel hükümlere göre alacak davası açabilir.⁴

İtirazın kaldırılması talebi bir süreye tabidir ve bu süre hak düşürücüdür. Alacaklı itirazın kendisine tebliğinden⁵ itibaren 6 ay içerisinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir, istemezse bir daha ilamsız takip talebinde bulunamaz. İlamsız takip yolunda borçlunun ödeme emrine karşı vaki itirazının kaldırılması talebiyle

¹ m. 18/1; HUMK. m. 507-511.

² m.70, m.18/3, m.67/2.

³ Kuru, Baki; İcra İflas Hukuku, İstanbul, 2006, s. 138.

⁴ Bu konuda verilen örnek karar: HD. 13, E. 2001/011347, K. 2002/001586, T. 17.01.2002.

⁵ m. 62/II.

alacaklının başvurması üzerine icra mahkemesi, icra ve iflas kanununa göre ancak şu üç karardan birini verebilir⁶:

- Borca itiraz durumunda ‘itirazın kesin kaldırılması kararı’
- İmzaya itiraz durumunda ‘itirazın geçici kaldırılması kararı’
- Borca ve imzaya itiraz halinde ‘itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı’⁷.

Borçlunun, imza inkarı -ayrıca ve açıkça yapılması gerektiğinden- borca itiraz mahiyetinde olup icra takibini durdurur. Ancak, alacaklının itirazın kaldırılması talebiyle başvurup takip konusu alacağın varlığı ve miktarını İİK. m.68 normlarına uygun bir belge ile ispatlaması üzerine icra mahkemesi, borçlunun bir belgeye dayanmadığı için muhtacı muhakeme olan itiraz sebebinin inceleyemez. İcra mahkemesinin böyle bir durumda, itirazın kesin kaldırılmasına karar vermesi gerekir.⁸ Uygulamada ise, İİK. m.68 normlarına uygun bir belgeye dayanması mümkün olmayan bir itiraz sebebinin ileri sürülmesi halinde, İcra ve İflas Kanunu’nda öngörülmemesine rağmen icra mahkemeleri tarafından görevsizlik kararı verilmektedir ki bu, kanuna aykırı olup hatalıdır.⁹

• İtirazın Kaldırılmasının Hukuki Niteliği:

Doktrinde itirazın kaldırılmasının hukuki niteliği ile ilgili tartışmalar devam etmektedir. Belirtilen düşüncelere göre itirazın kesin olarak kaldırılması dava mıdır yoksa dava değil midir sorusu üzerinde çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlere göre;

- “Ödeme emrinin borçluya tebliğiyle birlikte taraflar arasında usuli bir ilişki kurulmuş olur. Borçlunun aradaki bu usuli ilişkiyi reddetmesi ödeme emrine itiraz ile mümkün olur. Alacaklının icra mahkemesinden itirazının kaldırılmasını talep etmesi, doğuracağı etki ve sonuçlar bakımından bir maddi hukuk sorunu değil, takip hukuku sorunudur. İcra mahkemesinin itirazın kaldırılması talebini kabul etmesi ve takibin devamına karar vermesi sonucu, itiraz ile durmuş olan hukuki ilişki değişikliğe uğramakta, bu değişikliğin takibe etkisi de itirazın kaldırılması ve icra takibine devam edilmesi şeklinde olmaktadır. İşte bu yönüyle itirazın kaldırılması talebi (kararı) bir ‘usuli inşai dava’ görünümüne sahiptir...”¹⁰
- “İtirazın kaldırılması prosedürü, takip alacaklısının elinde borçlunun itirazına rağmen ilamsız takibi sürdürmeye yetecek türden belgeler olup olmadığını veya onun elinde bu tür belge olsun olmasın takip borçlusunun elinde o takibi engellemeye yetecek

⁶ Muşul, Timuçin; İcra ve İflas Hukuku, İ.Ü. Hukuk Fakültesi, Ekim 2005, s.286-306.

⁷ Muşul, İcra ve İflas Hukuku kitabında, “borca ve imzaya birlikte itiraz halinde ‘itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı’ verilir” demesine rağmen kanaatimizce verilmesi gereken ‘itirazın geçici olarak kaldırılması’ kararıdır ki; imzaya itiraz, senet altındaki imzanın inkarı anlamını taşır ve itirazın kesin olarak kaldırılmasından daha ağır niteliktedir.

⁸ İİK. m. 68/2.

⁹ Muşul, s.289.

¹⁰ Önen, Ergun; İnşai Dava, Ankara, 1981.

belgeler bulunup bulunmadığını icra mehkemesi hükmüyle belirlemeye yönelmiş bir tespit davasıdır.”¹¹

- İtirazın kesin kaldırılması talebini, ödeme emrine itiraz ile durmuş olan ilamsız icra takibinin, itirazın kesin olarak bertaraf edilmesi suretiyle devamını amaçlayan ve alacağın takip hukuku bakımından mevcudiyetinin tespitine yönelmiş olan bir ‘takip hukuku davası’ olarak nitelendirmek mümkündür.”¹²

Yargıtay, itirazın kaldırılmasına teknik olarak bir dava olmadığı gözüyle bakmaktadır.¹³

Bu görüşlerin yanı sıra, itirazın kaldırılması talebinin borçlunun, borçlu olup olmadığının ilamsız icra prosedürü içinde tespit edilmesine yarayan bir yol olduğu (Kuru, Uyar, Özkan, Çiçek, Pekcanitez, Acar, Berkin, Postacıoğlu,Üstündağ)¹⁴, esasa ait bir dava olmayıp sadece takipte bir hadise olduğu, ödeme emrine karşı yapılan itirazı kesin olarak bertaraf eden yargısal bir karar olduğu görüşleri mevcuttur.

Baki KURU, itirazın kaldırılmasının hukuki niteliği konusunda bunun bir dava olmadığını ancak aynı kitabının başka bir paragrafında ise harç alındığını belirtiyor.¹⁵ Bu noktada sorulması gereken konu, ortada bir dava yoksa neden harç alındığıdır. Ayrıca davanın tanımında olduğu gibi bu durumda da, 2 taraf bulunmakta (davalı-davacı, borçlu-alacaklı), biri subjektif hakkım var derken diğer taraf yok demek ve neticede verilen bir karar var. Burada şahsi kanaatim, bunun nitelik olarak takip hukuku içerisinde bulunan inşai bir dava olduğudur.

- **İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması (Borca İtirazın Kaldırılması) :**

Alacaklının, genel haciz yolu ile ilamsız takibe gönderttiği ödeme emrine borçlunun borca itiraz ederek takibi durdurması üzerine, elinde İİK m.68’de öngörülen belgelerden birisi bulunan alacaklı, borca itirazın kendisine tebliğinden itibaren 6 ay içinde icra mahkemesine başvurarak itirazın kesin olarak kaldırılmasını isteyebilir. İtirazın tebliğinden itibaren 6 aylık süre içinde kaldırılması icra mahkemesinden istenmediği takdirde, aynı alacak için yeniden ilamsız takibe girişilemez.¹⁶

İtirazın kesin olarak kaldırılmasının amacı, borçlunun takip konusu borca itirazının kesin biçimde ortadan kaldırılmasıdır.

¹¹ Umar,Bilge; Kuru/Aslan/Yılmaz’ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler, 75. Yaş Günü için Prof.Dr. Baki Kuru Armağanı, İstanbul 2004, s.703.

¹² Kiraz, Taylan Özgür; İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması, s.39.

¹³ Yarg. 12. HD. 30/01/1986 T. ve E. 1985/7618, K. 981 sayılı kararı; Yarg. 11. HD. 27/2/1990 T. ve E. 1989/8745, K. 1848 sayılı kararı.

¹⁴ Kiraz, s.33.

¹⁵ Kuru, s. 185

¹⁶ m.68 / f.1, son cüm.

- **İtirazın Kesin Kaldırılmasının Koşulları:**

Alacaklının, yapmış olduğu genel haciz yolu ile ilamsız takibe (borca) itiraz ederek, takibi durdurmuş olan borçlusunun itirazının “**kesin olarak kaldırılmasını**” icra mahkemesinden isteyebilmesi için;

a) Alacaklı tarafından yapılmış geçerli bir ilamsız icra takibi bulunmalıdır. Ortada geçersiz, borçlu tarafından her zaman şikayet yoluyla iptal ettirilebilecek bir ilamsız takip varsa, bu takipte istenen borca borçlu tarafından itiraz edilmişse, alacaklı bu itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvuramaz. Örneğin; ancak ilamlı takiplere konu yapılabilecek “para ve teminat alacakları¹⁷” dışında -bir taşınır teslimi için- ilamsız takip yoluna başvurularak, borçluya “ödeme emri” gönderilmişse veya takip konusu yabancı para alacağının takip tarihindeki Türk parası karşılığı belirtilmeden ...dolar veya euro alacağının ödenmesi için borçluya “ödeme emri” gönderilmişse 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre tahsil edilebilecek olan bir alacak için borçluya “ödeme emri” gönderilmişse, borçlunun itirazı üzerine, alacaklı icra mahkemesine başvurarak, “itirazın kesin olarak kaldırılmasına karar verilmesini” isteyemez.

b) Alacaklının elinde, İİK. mad. 68/I’de öngörülen bir belge bulunmalıdır. Ancak, alacaklının dayandığı belge, İİK. mad. 68/I’de öngörülen belgelerden olmamasına rağmen, eğer borçlu icra dairesinde (ödeme emrine itiraz ederken) veya icra mahkemesinden (itirazın kaldırılması duruşması sırasında) borcu kabul edip, bunu “ödediğini” ileri sürmüşse, o zaman icra mahkemesinin, alacaklının dayandığı belgenin İİK. mad. 68/I’de öngörülen belgelerden olup olmadığı konusu üzerinde durmadan, sadece borçlunun “ödeme” savunmasını incelemesi ve sonucuna göre karar vermesi gerekir.

c) Alacaklının, ilamsız takip konusu yaptığı (ve borçlunun itiraz ettiği) borç, maddi hukuk bakımından geçerli olmalı ve miktarı belirli (kesin) olmalı yani; “alacak miktarını tesbit yargılama yapılmasını gerektirmemeli”dir. İİK. mad. 68/I’de öngörülen nitelikteki bir belgeye dayanılarak icra takibinde bulunmuş olan alacaklının alacağı eğer maddi hukuk bakımından geçerli değilse, örneğin bir “kumar borcu¹⁸”, “bahis borcu¹⁹”, “evlenme tellallığı²⁰” ya da “başlık parası”ndan dolayı takipte bulunulmuş ve borçlu bu takibe -borcun kumar borcu, evlenme tellallığı ya da başlık parası olduğunu belirten yazılı belgesiyle birlikte- (icra dairesine) itiraz ederek, takibi durdurmuşsa, alacaklı icra mahkemesine başvurarak “itirazın kesin olarak kaldırılması”nı isteyemez. Aynı şekilde, alacaklı *miktarı belirli olmayan ve hakim tarafından yargılama yapılarak miktarı belirlenebilecek veya takdir edilebilecek olan bir alacak için* -örneğin; cezai şart veya teminat olarak düzenlenmiş senede dayanarak- takipte bulunmuşsa, borçlunun yapılan takibe itiraz edip takibi durdurması üzerine alacaklı icra mahkemesine başvurup “itirazın kesin olarak kaldırılmasını” isteyemez.

---

¹⁷ İİK. m. 42.

¹⁸ BK. m. 504.

¹⁹ BK. m. 504.

²⁰ BK. m. 409.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Ancak İİK. mad. 68/I’de öngörülen ‘borç ikrarı’ nı içeren belgelere dayanılarak ‘itirazın kaldırılması’ talebinde bulunulabileceğini, ‘alacağın tahsilinin gerekip gerekmediğinin yargılamaya bağlı olduğu’ durumlarda, ‘itirazın kaldırılması’ için icra mahkemesine başvurulamayacağını”,

√ “Kira sözleşmesi ile teminat olarak alınan ‘depozito’ adı altındaki paranın kiracıya iade edilip edilmeyeceğinin yargılama sonunda anlaşılabilceğini, bu konuda yapılan takibe itiraz edilmesi üzerine, icra mahkemesine başvurulamayacağını”,

√ “Haricen taşınmaz satış veya vaadi hakkındaki senetlerde gösterilen paranın iadesi ile ilgili olarak ilamsız icra takibi yapılabileceğini ancak itiraz halinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasının istenemeyeceğini (mahkemede ‘itirazın iptali’ davası açılması gerekeceğini)”,

√ “Sözleşmenin kefil olan alacaklının garantöre rücu edip edemeyeceğinin veya ne miktarda rücu edebileceğinin yargılamayı gerektireceğini ve bu nedenle alacaklının ‘itirazın kaldırılması isteminin reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”,

√ “Takipten önce tahsil edildiği iddia edilen asıl alacağa ilişkin faiz alacağı için bağımsız olarak ilamsız takip yapılamayacağını”,

√ “ ‘Cezai şart’ ilamsız takip konusu yapılamayacağından, bu nitelikteki bir borca itiraz edilmesi üzerine, ‘itirazın kaldırılması’ için icra mahkemesine başvurulamayacağını”,

√ “Telefon abone sözleşmesinden doğan faiz ve gecikme zammının tahsilinin gerekip gerekmediğini ve faizin başlangıç tarihini belirlemek yargılamayı gerektireceğinden, alacaklının ‘itirazın kaldırılması talebinin bu nedenle reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”,

√ “Kira sözleşmesinin özel şartlarında yazılı bulunan ve ‘teminat olarak alındığı’ belirtilen paranın geri verilmesi için alacaklı tarafından yapılan takibe itiraz üzerine alacaklının ‘itirazın kaldırılmasını’ icra mahkemesinden isteyemeyeceğini” ,

√ “Para borcunun ödenmesine ve teminat verilmesine münhasır bulunan ilamsız takiplere ilişkin hükümlerin, ‘altın alacakları’ hakkında uygulanamayacağını”,

√ “Sözleşmenin ‘muacceliyete ilişkin koşulunun baskı altında yazıldığı’ iddiasının icra mahkemesinde ileri sürülemeyeceğini”,

√ “Kur farkından doğan alacak için, ilamsız takip yapılamayacağını”,

√ “Gecikme zammı, asıl alaktan ayrı olarak takip konusu yapılabileceğini”,

√ “Bir ‘cari hesap’ veya ‘işleyecek kredinin teminatı’ olarak kurulmuş olmayan teminat ipoteğine dayanan takiplerde borca itiraz üzerine doğan uyuşmazlıkların, icra mahkemesinde çözümlenemeyeceğini (bu durumda, icra mahkemesince ‘görevsizlik kararı’ değil, ‘alacaklının itirazın kaldırılması isteğinin reddine’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini)”

√ “Borç ferilerinin, aslındana ayrı olarak -ilamsız- takip konusu yapılamayacağını”,

√ “Temerrüt faizinin müstakilen -ilamsız- takibe konu teşkil edemeyeceğini”,

√ “Takip dayanağı senedin alt köşesinin imzanın atıldığı pul kısmının yırtılıp bantla yapıştırılmış olması halinde, icra mahkemesince ‘itirazın kaldırılması talebinin reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”,

√ “Düzenlenen protokol gereğince ‘zarar karşılığı doldurulacağı’ öngörülen senedin, 68/I’de öngörülen belgelerden olmaması nedeniyle, ilamsız takip konusu yapılamayacağını”,

√ “Kooperatife ödenen aidatın ilamsız takip yoluyla geri istenemeyeceğini”,

√ “Kooperatiften ayrılan üyenin, kooperatiften isteyebileceği para hakkında yapılan takipten doğan uyuşmazlığın icra mahkemesinde çözümlenemeyeceğini”,

√ “Bir senedin yırtılarak parçalara ayrıldıktan sonra parçalarının bir araya getirilerek yapıştırılmış olmasının, onun ‘borç ödendiği için yırtıldığı’ni göstereceğini ve ilamsız takip konusu yapılamayacağını”,

√ “Kiralanan yerin, kiralayan tarafından kiracıya satış vaadi senedi ile satılmış olması halinde, satış tarihinden sonraki döneme ilişkin kiraların istenip istenemeyeceğinin icra mahkemesinde karara bağlanamayacağını”,

√ “Pey akçesi olarak verilen senedin, takip konusu yapılıp yapılamayacağı konusundaki uyuşmazlığın icra mahkemesinde çözümlenemeyeceğini”,

√ “Kira sözleşmesinin sona ermesinden sonraki fuzuli işgalden doğan alacağın ilamsız takip konusu yapılamayacağını”,

√ “Haricen gayrimenkul satışına veya satış vaadine ilişkin isteklerle ilgili uyuşmazlıkların icra mahkemesinde çözümlenemeyeceğini” belirtmiştir.

d) Borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz etmiş olmalıdır. Borçlu 7 günlük itiraz süresi içinde²¹ ödeme emrine itiraz etmemiş ya da süresinden sonra itiraz etmişse, ilamsız takip kesinleşmiş olduğundan -alacaklı kesinleşen takibin devamını isteyebileceğinden- alacaklının “itirazın (kesin olarak) kaldırılmasını” istemekte hukuki

²¹ İİK. m. 62/I, cüm. 1.

yararı bulunmaz. İcra mahkemesinin, bu varsayımda alacaklının “itirazın (kesin olarak) kaldırılması” talebini -hukuki yarar yokluğu nedeniyle- reddetmesi uygun olur.

e)Alacaklı, itirazın iptali için mahkemede dava açmamış olmalıdır. Borçlunun itirazı ile, hakkında yapılan genel haciz yolu ile ilamsız takip durduktan sonra, alacaklı, mahkemeye başvurarak “itirazın iptali davası” açmışsa, daha sonra bundan vazgeçerek icra mahkemesinden “itirazın (kesin olarak) kaldırılmasını” isteyemez.

Keza, önce “itirazın kaldırılması” yoluna başvuran, ancak bu yolu bırakarak “itirazın iptali” davası açan alacaklı, daha sonra bu yoldan vazgeçerek tekrar icra mahkemesine “itirazın kaldırılması” için başvuramaz.

f)Alacaklı, borçlunun itirazının kendisine tebliğinden itibaren altı ay içinde icra mahkemesine başvurmuş olmalıdır²². Yasada öngörülen bu süre “hak düşürücü süre” olduğundan, başvurunun bu süre içinde yapılmış olup olmadığını, icra mahkemesi kendiliğinden araştırır.

Alacaklı, borçlunun itirazının kendisine tebliğinden itibaren altı ay içinde, “itirazın kaldırılması” için icra mahkemesine başvurmazsa, yeniden ilamsız takip yapamaz²³. Bu hükmün anlamı şudur: Alacaklı, altı ay içinde icra mahkemesinden “itirazın kaldırılmasını” istemezse, bir daha “itirazın kaldırılmasını” isteyemez. Ancak altı aylık süre geçince icra takibi düşmez. Alacaklının İİK. mad. 67/I uyarınca -itirazın tebliğinden itibaren bir yıl içinde- mahkemeye başvurarak “itirazın iptalini” isteme hakkı da vardır. Eğer alacaklı “itirazın tebliğinden itibaren” ne altı ay içinde icra mahkemesinden “itirazın kaldırılmasını” ve ne de bir yıl içinde mahkemeden “itirazın iptalini” istemezse, artık bundan sonra aynı alacak için yeni bir ilamsız takip yapamaz. Yaparsa, icra memurunun takip talebini kabul edip borçluya “ödeme emri” göndermemesi gerekir. İcra memurunun aksine davranışı -İİK. mad. 16/II uyarınca- borçlunun “süresiz şikayet”ine neden olur. Bu durumda alacaklının izlemesi gereken yol borçluya karşı “dava” açıp, alacağı ilamı icraya koymak, yani yeni bir “ilamlı takip” yapmaktır...

Buradaki “altı aylık süre”nin başlangıcı, borçlunun icra dairesine yaptığı “itiraz tarihi” olmayıp, “bu itirazın alacaklıya tebliğ edildiği tarih”tir²⁴.

“İtirazın kaldırılmasını isteme süresi” kural olarak altı ay ise de bazı özel durumlarda bu süre yedi güne indirilmiştir. Örneğin; alacaklı gecikmiş itirazda “daha önce borçlunun mallarına haciz konulmuşsa, mazeretin kabulü kararının tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde²⁵” ve ihtiyati hacizde de “itirazın tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde²⁶” icra mahkemesinden “itirazın kaldırılmasını” istemek zorundadır.

²² İİK. m. 68/I.

²³ İİK. m. 68/I.

²⁴ İİK. m. 67/I.

²⁵ İİK. m. 65/V.

²⁶ İİK. m. 264/II, IV.

Yüksek mahkeme bu konuyla ilgili olarak;

√ “Alacaklıya itiraz dilekçesinin tebliğine dair dosyada belge bulunmaması halinde ‘itirazın kaldırılması’ talebinin, borçlunun itirazını bildirdiği tarihe göre değerlendirileceğini”,

√ “ ‘Takibe itiraz edildiği’ hususunun alacaklıya tebliğ edilmemiş olması halinde altı aylık ‘itirazın kaldırılmasını isteme süresi’ nin işlemeye başlamayacağını”,

√ “Alacaklının -borçlunun yeni adresinin tesbitini isteyerek veya adres bildirerek takibi devam ettirmesi gibi- ihtilafı sürdürmesi halinde, borçlunun kendisine ödeme emrinin tebliğini beklemeden yaptığı itirazın geçerli olacağını (ve alacaklının bu durumda ileri sürdüğü ‘itirazın kaldırılması’ isteminin icra mahkemesince esastan incelenmesi gerekeceğini)”,

√ “Borçlunun ‘ödeme emrinin iptali’ için icra mahkemesine başvurması halinde, alacaklının bunun sonucunu beklemeden icra mahkemesinden ‘itirazın kaldırılmasını’ istemekte haklı olduğunu”,

√ “Alacaklının, borçlunun itirazının kendisine (vekili varsa, vekiline) tebliğinden itibaren altı ay içinde icra mahkemesinden ‘itirazın kaldırılmasını’ isteyebileceğini”,

√ “Alacaklının harçtan muaf olduğu durumlarda, dilekçenin hakime havale ettirildiği tarihte, davanın açılmış (daha doğrusu; başvurunun yapılmış) sayılacağını”,

√ “Altı aylık ‘itirazın kaldırılmasını isteme süresi’ nin, ‘itirazın alacaklıya tebliği’ ile başlayacağını, alacaklının itirazı -tebliğ dışında- öğrendiği tarihin de bu süreye başlangıç teşkil edebileceğini”,

√ “Yetkili icra müdürlüğünce borçluya henüz ödeme emri tebliğ edilmeden, alacaklının icra mahkemesinden -kural olarak- ‘itirazın kaldırılmasını’ isteyemeyeceğini”,

√ “Ödeme emri tebliğ edilmemiş (gönderilmemiş) olan borçlunun icra dairesine yaptığı -geçersiz olan- itirazının kaldırılmasının icra mahkemesinden istenemeyeceğini”,

√ “Sonradan ödeme emrinin tebliğ edilmesi koşulu ile, henüz ödeme emri tebliğ edilmeden yapılan itirazın kaldırılmasının icra mahkemesinden istenebileceğini”,

√ “Altı ay içinde ‘itirazın kaldırılması’ isteminde bulunmuş olan alacaklının, bu talebinden vazgeçtikten sonra, yeniden başvurma harcı ödeyerek -altı aylık süre dolmadan- yeniden ‘itirazın kaldırılması’ isteminde bulunabileceğini” belirtmiştir.

- **İİK m.68 Normlarına Uygun Belgeler:**

İlamsız takip yolunda borca itirazın icra mahkemesince kesin olarak kaldırılmasına karar verilebilmesi için alacaklının elinde İİK. m. 68 normlarına uygun belge olmalıdır.²⁷

İİK. m.68 hükmünün öngördüğü belgeler şunlardır:

- 1- Alacaklının elinde kayıtsız şartsız belirli bir miktar para borcu ikrarını haiz senet olması ve ayrıca bu senet altındaki imzanın,
  - a- Borçlu tarafından ikrar edilmiş veya
  - b- Noterlikçe tasdik edilmiş ya da
  - c- Kanun hükmü gereği o takip bakımından borçludan sadır sayılmış²⁸ bulunması gerekir.

Bir belgenin İİK. m.68 normlarına uygun sayılabilmesi için, borcun esasına ve imzaya ilişkin olmak üzere iki unsurun kanunda öngörüldüğü şekilde gerçekleşmesi gerekir.

Belge, hem kayıtsız şartsız belirli bir miktar para borcu ikrarını ihtiva etmeli hem de belge altındaki imza ya borçlu tarafından ikrar edilmiş veya noterlikçe tasdik edilmiş ya da kanun hükmü gereği o takip bakımından borçludan sadır sayılmış²⁹ olmalıdır.

Kayıtsız şartsız belirli bir miktar para borcu ikrarını haiz senet altındaki imza, noterlikçe tasdik edilmiş ise; alacaklının bu senede dayanarak borca itirazın kesin olarak kaldırılması talebiyle başvurması üzerine, borçlu ödeme emrine karşı evvelce imza ikrarında bulunmuş olsa bile icra mahkemesi imza incelemesi yapamaz. Noterin tarih ve imzayı tasdik etmesi ile adi senet, resmi senet haline gelmez, sadece adi senedin tarihi ve imzasına resmiyet verilmiş olur. Noterin tasdiki ile resmiyet kazanan imzanın, sahteliği sabit oluncaya kadar borçluya ait olduğu kabul edilir.

Borçlu, noterlikçe tasdik edilmiş imzanın kendisine ait olmadığını, mahkemede sahtelik davası açıp her türlü delil ile ispat edebilir. Borçlu, takip konusu alacağın dayandırıldığı noterlikçe tasdikli senet altındaki imzanın sahte olduğu iddiasını, menfi tespit davası prosedürü içinde ileri sürülebilir³⁰. Noterlikçe tasdikli senet altındaki imzanın borçluya ait olup olmadığını incelenme yeri genel mahkemeler olup, icra mahkemesi değildir.

Kanun, adi haciz yoluyla takipte borçlunun ödeme emrine karşı bir borca itirazının icra mahkemesinde kesin kaldırılmasına imkan veren belgelerin niteliğini açıklarken noterlikçe tasdik edilmiş senedi belirtmiştir.

---

²⁷ Yarg.12.HD., 25.11.1988, E.1988/9014, K.2988/14295 (YKD., Nisan 1989/4, s.530); Yarg. 12. HD., 17.5.1994, E.1994/662, E.1994/662, K.1994/6842 (YKD., Ağustos 1994/8, s.1286).

²⁸ m.62/sondan 2. fıkra.

²⁹ m.62/sondan 2.fıkra.

³⁰ m.72.

Takip konusu alacağın dayandığı adi senet metninde, borcun doğum sebebi (mesela, ödünç, kira, alım-satım) gösterilmiş olabileceği gibi borcun sebebi gösterilmemiş de olabilir.

Bir belgenin İİK. m.68 normlarına uygun sayılabimesi için senet metninde borcun sebebinin gösterilmiş olması gerekmez.

Mesela, ‘Ahmet Yıldız’a 650.000 YTL borcum var. Bu borcumu 15.12.2005 tarihinde ödeyeceğim. İmza: Basri BALIK’ şeklinde belge, kayıtsız şartsız belirli bir miktar para borcu ikrarını içerir. Belge altındaki imza, borçlu tarafından ikrar veya noterlikçe tasdik edilmiş ya da ödeme emrine itiraz süresi içinde ayrıca ve açıkça inkar edilmemiş ise, İİK. m.68’de öngörülen imzaya ilişkin şart gerçekleşmiş olur. Ödeme emrine itiraz süresi içinde ayrıca ve açıkça inkar edilmeyen imza, İİK. m.62/sondan 2.fıkra uyarınca, sadece bu takip bakımından borçlu tarafından kabul edilmiş sayılır.

Ayrıca ve açıkça inkar etmediği için sadece derdest takip bakımından kabul etmiş sayıldığı imzayı, borçlu başka bir takip söz konusu olduğunda bu defa ayrıca ve açıkça inkar edebilir veya dava açıldığında senet altındaki imzanın ondan sadır olmadığının araştırılması gerekir³¹.

Alacaklının elinde m.68 normlarına uygun belgenin varlığının kabul edilebilmesi için, bu belgenin tek bir belge olması gerekir mi? Bir belge tek başına İİK.m.68 normlarına uygun olmamakla beraber, birden fazla belge bir araya geldiğinde birbirini tamamlayarak m.68 normlarına uygunluk arz ediyor ise, m.68 normlarına uygun belgenin gerekli olduğu hallerde bu belgeler zincirine icra mehkemesinde dayanılabilir mi?

Bu soruya doktrinde olumlu cevap verilmektedir. İİK. m.68’in lafzı her ne kadar bir belgeden söz ediyor ise de bu bir tek belge anlamında değildir.

İİK.m.68’in ruhu dikkate alındığında, önemli olan husus; tek bir belge olması değil, m.68’e uygunluk arz edebilmesi için borca ve imzaya ilişkin olmak üzere kanunun öngördüğü iki unsurun bir arada mevcut bulunmasıdır. Bu iki unsur tek bir belgede bir araya gelmiş olabileceği gibi, birden fazla belgenin birbirini tamamlaması suretiyle de gerçekleşmiş olabilir. İcra mahkemesi, dayanılmak istenen belgenin tek olup olmadığına değil m.68 normuna uygun sayılması için aranan iki unsurun ibraz edilen bir belgede veya belgeler zincirinde gerçekleşip gerçekleşmediğine bakmalıdır.

Takip konusu alacak, tam iki taraflı bir akde dayanıyor ise, takip konusu alacak tam iki taraflı bir akde mesela, bir alım-satım akdine dayanıyor ise, alacaklı bu akdi belgeleyen sözleşmeye dayanarak borçludaki belge (yazılı sözleşme), kayıtsız şartsız belirli bir miktar para borcu ikrarını içermediğinden m.68 normlarına uygun değildir. Tam iki taraflı akitlerde taraflardan her birinin borç ikrarı karşı tarafın edimini yerine getirmesi veya yerine getirmeyi usulüne uygun olarak teklif etmesi şartıyla yapılmış bir borç ikrarını (şartlı borç ikrarını) ifade eder.

---

³¹ HUMK. m.299/1.

Tam iki taraflı akitlerde, taraflardan biri kendi edimini ifa etmeden veya ifasını usulüne uygun olarak teklif etmeden karşı tarafın edimini yerine getirmesini isteyemez. Aksi takdirde, akdin ifa edilmediği (ödemezlik) define maruz kalır³².

Tam iki taraflı akdin yapıldığını gösteren yazılı sözleşme, tek başına m.68 normlarına uygun bir belge sayılmaz. Alacaklının akitten doğan kendi edimini yerine getirdiğini gösteren m.68 normlarına uygun diğer belge ile bir araya gelip tamamlandığı takdirde, ancak o zaman m.68 hükmüne haiz olabilir. Alacaklının, borca itirazın kaldırılması talebiyle başvurması üzerine, icra mahkemesi bu iki belgenin birbirini tamamlamak suretiyle m.68 normlarına uygunluk arz edip etmediğini inceler. İcra mehkemesi, her iki belgenin bir araya gelip birbirini tamamlaması ile m.68 normlarına uygunluk gösterdiği sonucuna varır ise, borca itirazın kesin olarak kaldırılmasına karar verir aksi halde, alacaklının itirazın kaldırılması talebini reddeder.

Takip konusu alacak bir adi senede dayanmakla beraber, borçlu ödeme emrine karşı sadece borca itirazda bulunmuş ise, imzası ayrıca ve açıkça inkar edilmemiş, kayıtsız şartsız belirli bir miktar para borcu ikrarını içeren adi senet, İİK.m.68 ve m.62/sondan 2.fıkra ile birlikte değerlendirildiğinde, borca itirazın kesin olarak kaldırılmasına imkan veren m.68 normlarına uygun bir belge niteliğini kazanır.

Senet altındaki imza ayrıca ve açıkça inkar edilmediği için borçlu ancak, o takip bakımından imzayı kabul etmiş sayılır. Böyle bir durumda, adi senet m.68 normlarına uygun bir vesika haline geleceğinden borca itirazın kesin olarak kaldırılmasına imkan verir.

2- Takip konusu alacağın, resmi daire veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne uygun olarak düzenleyip verdikleri bir belgeye dayanması durumunda alacaklı bu belgeye dayanarak itirazın kesin kaldırılmasını icra mahkemesinden isteyebilir³³.

Mesela, kesin rehin açığı belgesi, yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne uygun olarak düzenleyip verdikleri bir belge olduğundan, m.68 normlarına uygun olup³⁴, borca itirazın kesin olarak kaldırılmasına imkan verir.

3-a) Kredi sözleşmeleri ve bunlarla ilgili süresinde itiraz edilmemiş hesap özetleri ile ihtarnameler ve krediyi kullandıran tarafından usulüne uygun düzenlenmiş diğer belge ve makbuzlar³⁵.

Borçlu cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli şeklinde işleyen kredilerde; alacaklı(kredi kullandıran), borçlu cari hesap sözleşmesinde belirtilen dönemleri veya kısa, orta, uzun vadeli kredi sözleşmelerinde yazılı faiz tahakkuk dönemlerini takip eden 15 gün

---

³² BK.m.81.

³³ m.68/1.

³⁴ m.152/son fıkra.

³⁵ m.68b/3.

içerisinde bir hesap özeti (hesap ekstresi) borçlunun (kredi lehtarını=kredi kullanan) kredi sözleşmesinde belirttiği adresine noter vasıtasıyla göndermek zorundadır.³⁶

Borçlunun kredi sözleşmesinde gösterilen adresini değiştirmesi, yurtiçinde bir adresi kredi kullandıran tarafa noter vasıtasıyla bildirilmesi halinde hüküm ifade eder. Aksi halde, hesap özeti eski adrese ulaştığı tarih tebliğ tarihi sayılır.³⁷

15 günlük kanuni süre içinde gönderilen hesap özeti içeriğine, alındığından itibaren 1 ay içinde itiraz etmeyen kredi borçlusu, hesap özeti gerçeği yansıtmadığını ancak, borcu ödedikten sonra dava edebilir.³⁸

Kredi sözleşmeleri ve bunlarla ilgili süresinde itiraz edilmemiş hesap özeti ile ihtarnameler ve krediyi kullandıran tarafından usulüne uygun düzenlenmiş diğer belge ve makbuzlar, m.68/1'de belirtilen belgelerden sayılırlar.

Kredi borçlusu, itiraz etmediği hesap özeti dayandığı belgelerde kendisine atfedilen imzayı kabul etmiş sayılır.

Krediyi kullanan tarafın, kendi hesabının kesinleşmesine veya borcun ödenmesine ilişkin ihtarname içeriğine itiraz etmiş olması, kredi hesabının kesilmesi ve borcun ödenmesine ilişkin ihtarnameden önce tebliğ edilen ve itiraz edilmeyerek kesinleşmiş bulunan faiz tahakkuk dönemlerine ilişkin hesap özeti muhtevasına itiraz edilmemiş olmasının sonuçlarını ortadan kaldırmaz³⁹. Bu durumda, önceki dönemlere ilişkin kesinleşmiş hesap özeti gerçeğe aykırı olduğu, ancak o dönemlere ait borcun ödenmesinden sonra dava edilebilir.

b) İİK. m.68b/3 hükmü, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takipte gönderilen ödeme emrine karşı borçlunun vaki itirazının kaldırılmasını talep ederek alacaklının başvurması üzerine icra mahkemesince yapılacak inceleme bakımından da uygulanır. İpoteğin, cari hesap veya işleyecek kredi ve diğerleri gibi bir anlaşmanın teminatı olarak verilmiş olması halinde, kanun koyucu, sözkonusu anlaşma ve bununla ilgili diğer belge ve makbuzları icra mahkemesinin İİK. m.68'deki esaslara göre incelemek yetkisine haiz olduğunu kabul etmiştir.⁴⁰

4- İhtiyar Heyeti Tarafından Onaylı Belgeler: HUMK m.297'ye göre düzenlenmiş olan belgeler, itirazın kesin kaldırılmasını sağlamaya elverişli belgelere yer veren m.68/I de açıkça sayılmış değildir. Bununla birlikte, doktrinde, borçlunun parmak izini veya mührünü taşıyan belgelerin, HUMK m.297'ye uygun bir şekilde onaylanmış olmaları halinde m.68/I'deki belgelerden sayılması ve söz konusu belgelere dayanarak itirazın kesin kaldırılmasına karar verilebilmesi gerektiği görüşü savunulmuştur.

---

³⁶ m. 68b/f.1, cüm.1.

³⁷ m.68b/f.1, cüm.2.

³⁸ m.68b/2.

³⁹ m.68b/4.

⁴⁰ m.150a/b.1.

Bir görüŖe göre, ihtiyar heyeti tarafından onaylanmış belgeleri noterlikçe onaylı belgelere benzetmek mümkün olduğu gibi, bu belgeleri m.68/I anlamında resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne verdikleri belgeler olarak da nitelendirmek mümkündür.⁴¹

Bu konuda Üstündağ, Akyazan ve Öđütçü ise, sadece HUMK m.297'ye uygun Ŗekilde düzenlenmiş olan belgelerin, 68. maddenin birinci fıkrasında gösterilen belgelerden sayılacağını belirtmekle yetinmişler fakat bu belgelerin birinci fıkrada düzenlenen üç tür belgeden hangisinin kapsamında değerlendirileceği hususuna açıklık getirmemişlerdir.⁴²

Yargıtayın bu konudaki görüşü ise, mühür ve parmak izi taşıyan belgelerin HUMK m.297'ye uygun Ŗekilde onaylanmış ve fakat mühür veya parmak izinin inkar edilmiş olması durumunda, m.68/I'deki belgelerden sayılamayacağı, icra mahkemesinin mühür ve parmak izi inkarı hakkında inceleme yapamayacağı ve uyuşmazlığın mahkemece çözülmesi gerekeceği, ihtiyar heyetinin onamasının noter onaması niteliğinde kabul olunamayacağı hususlarına yer vermekte ve itirazın kesin kaldırılması taleplerini reddetmektedir.⁴³

- **Borçlunun İtirazın Kaldırılması Talebine Karşı Koyması:**

Alacaklı nasıl alacağını İcra ve İflas Kanununun 68. maddesinde gösterilen evsafı haiz belgeler ile ispat yükümü altında ise, borçlu da itiraz sebeplerini ancak 68. maddenin birinci fıkrasında öngörülen senet veya makbuz veya belge ile ispatlarsa, alacaklının itirazın kaldırılması talebi reddolunur.⁴⁴

Kanunun gösterdiği vasıfları muhtevi belgelere sahip olan alacaklı icra hakkının varlığını, artık büyük bir ihtimal dahilinde ispat etmiştir.

Ancak borçlunun, alacaklının istinat ettiği belgeye dayanan müdafaa sebeplerinde ayrıca bir belge ibrazına ihtiyaç kalmaz.

Alacaklının ibraz ettiği senetten anlaşılmayan itiraz sebeplerini borçlu hem İİK. m.62 ve m.63 uyarınca itiraz süresi içinde beyan edecek ve hem de bunları sonradan, bilhassa itirazın kaldırılması duruşmasında değiştiremeyecek ve genişletemeyecektir. Şunu da belirtmek gerekir ki, borçlunun dayanamadığı bir müdafaa sebebini merci, re'sen tetkik edebilmek yetkisine sahip değildir.⁴⁵

Bu itiraz sebeplerinin ispatına gelince; borçlunun itiraz sebebini ispat için belge göstermesi gerekir. Eğer borçlunun belgesinin altındaki imza, bizzat alacalı tarafından

⁴¹ Kuru, Usul, C.II, s.1487,1490; Kuru, İtirazın Ref'i, s.1052; Berkin, İcra s.431-432; Uyar; İtiraz, s.509-510; Kiraz, İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması, s.210-215.

⁴² Üstündağ, İcra, s.144; Akyazan, Sıtkı, İcra ve İflas Kanununun 68. Maddesi Üzerine Bir İnceleme, Ad. D. 1955/12,S.1146; İnceleme/I, s.1054; Öđütçü, s.58.

⁴³ Yarg. 12.HD. 4/1/1986 T. ve E.1985/6572, K.1 sayılı kararı ile aynı dairenin 20/10/1983 T. ve E.6087, K.7768 sayılı kararı.

⁴⁴ m. 68a.

⁴⁵ HGK. 17.7.1968, 967/İc. – 230, K.577, İKİD. 95, S.6523.

inkar edilirse 68a maddesindeki esasa göre imza incelemesi yapılır ve neticede merci tarafından imzanın alacaklıya ait olduğuna kanaat getirdiği taktirde alacaklının itirazın kaldırılması talebini reddeder ve alacaklıyı sözü edilen belgenin taallük ettiği miktarın yüzde onu oranında para cezasına mahkum eder. Alacaklı genel mahkemede dava açarsa bu para cezasının infazı dava sonuna kadar tehir olunur ve alacaklı bu davada alacağını ve imzanın kendisine ait olmadığını ispat ederse bu ceza kalkar.

Duruşmada alacaklı bizzat bulunmayıp da borçlunun ibraz ettiği belge altındaki imza, vekili tarafından inkar olunursa, m.68/6.fıkra hükmü uygulanır. Yani, bu durumda vekil, gelecek oturumda müvekkilini imza incelemesi için hazır bulundurmaya veya masraflarını vererek davetiye tebliğ ettirmeye mecburdur. Kabule değer mazereti olmadan alacaklı borçlunun dayandığı belgede yazılı miktar hakkındaki itirazın kaldırılması talebinden vazgeçmiş sayılır.

Borçlunun itiraz sebepleri bir belgeye dayanmıyorsa (mesela, satış parası icra yolu ile takip edildiğinde, borçlu tarafından malın ayıplı olduğu müdafaası yapılırsa, senedin ehliyetsiz bulunduğu bir zamanda tanzim edildiği, akdin irade fesadı sebeplerinden biri ile muallel olduğu ileriye sürülürse veya senedin mirasçılardan mal kaçırmak amacı ile muvazaalı olarak düzenlediği beyan edilirse) bu taktirde itirazın kaldırılması kararı verilmek gerekir. Yoksa muhtacı muhakeme olan bu müdafaa sebepleri hakkında mesele-i müstehire yoluna gidilemez. Bunun bir tek istisnası vardır. O da borçlu tarafından ileri sürülen terekenin borca batık olduğu müdafaasıdır.⁴⁶

Ancak uygulamada, gerek alacaklının takip konusu alacağı veya davalının müdafaalarına karşı mukabil savunmalarını; gerekse davalının müdafaa sebeplerini İİK. m.68'deki belgelerle ispat etmesi gereği karşısında Temyiz Mahkemesi bu belgelerin gösterilmemesi halinde şöyle karar vermektedir. 'Uyuşmazlığın halli mahkemeye aittir.' 'Bu hususun tesbiti mahdut yetkili icra tetkik merciinin vazifesi dışındadır.' 'İşin tetkiki mahkemeye aittir'.

Bu ifade hem alacaklı hem de borçlu bakımından müşterektir. Halbuki alacaklı hakkında ise, itirazın kaldırılması kararı verildiği ifade edilmek gerekirdi.

İtirazın kaldırılması talebinin reddi halinde, alacaklı dava yolu ile hakkını aramakta serbesttir. Tatbikatta hatta alacaklının mahkemeye müracaatta muhtar olması kaydı ile itirazın refi talebinin reddine karar verilmektedir. İtirazın kaldırılması talebinin reddi kararı, alacaklının sadece bu basit muhakeme ile gayeye ulaşabilmesini önlemiştir. Buna karşılık, itirazın kesin olarak kaldırılması kararı verilmişse, alacaklı artık haciz yolu ile takibe devam etmek imkanını kazanmış olur. Borçlu ise, takibin bundan sonraki safhalarında artık 71 ve 72. maddelerdeki imkanları haizdir. Bu sonuncu davalarda ise davalı artık, her türlü müdafaa sebebini münakaşa alanına getirebilir.

İcra ve İflas kanunumuza 3222 sayılı kanun ile bir fıkra daha eklenerek itirazın kaldırılması talebinin kabulü halinde borçlu, bu talebin reddi halinde de alacaklı, diğer tarafın talebi üzerine %40'tan aşağı olmamak üzere tazminata mahkum edilebilir. Borçlu

⁴⁶ m. 68/4.

menfi tespit ve istirdat davası açarsa, yahut alacaklı genel mahkemede dava açarsa, hükmolunan tazminatın tahsili dava sonuna kadar tehir olunur ve dava lehine sonuçlanan taraf için daha önce hükmedilmiş olan tazminat kalkar.

• **Borca İtirazın Kaldırılması Talebi Üzerine Verilecek Karar:**

- 1- Adi haciz yoluyla takipte, borçlunun –mesela, ödeme- itirazının kaldırılması talebiyle başvurduğu icra mahkemesindeki duruşmada ilk ispat külfeti üzerinde olan alacaklı, bu ispat külfetinin gereğini İİK. m.68 normlarına uygun bir belge ile yerine getirir. Aksi halde, icra mahkemesi, alacaklının itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir. Zira, sıkı şekil şartlarına tabi bir yargılamanın yapıldığı icra mahkemesinde, alacaklı takip konusu alacağın varlığını ve miktarını HUMK'un genel hükümlerine göre değil, ancak İİK. m.68 normlarına uygun bir belge ile ispat edebilir.⁴⁷
- 2- Alacaklı ispat külfetini yerine getirir ise, icra mahkemesi hemen itirazın kesin kaldırılmasına karar vermeyip ispat külfeti bu defa borçluya geçer. Borçlu, ödeme emrine itiraz süresi içinde ileri sürmüş olduğu borca itiraz sebeplerini –mesela ödeme yaptığını- yine İİK.m.68 normlarına uygun belgelerden biri ile ispat eder. Borçlu, bu ispat külfetini yerine getirir ise, icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.⁴⁸
  - a) Borçlu takip konusu alacağın tamamen ödendiğini gösteren tarih ve alacaklının imzasını havi bir adi makbuz ibraz eder ve makbuz altındaki imza alacaklı tarafından ikrar edilir veya noterlikçe tasdik edilmiş ise bu makbuz İİK. m.68 normlarına haiz belge mahiyetinde olacağı için borçlu ödeme itirazını ispat etmiş olur. Bu durumda, icra mahkemesi, alacaklının itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.⁴⁹
  - b) Borçlunun itirazını ispat için ibraz ettiği belge altındaki imza, alacaklı tarafından inkar edilirse, icra hakimi İİK.m.68a'daki yazılı usule göre yapacağı inceleme sonucunda imzanın alacaklıya ait olduğuna kanaat getirdiği takdirde, alacaklının itirazın kaldırılması talebini reddeder ve alacaklıyı sözü edilen belgenin ilişkin olduğu değer veya miktarın %10'u oranında para cezasına mahkum eder.⁵⁰ Alacaklı duruşmada bizzat bulunmayıp da imza, vekili tarafından reddedildiği takdirde, vekil gelecek oturumda müvekkilini imza tatbikatı için hazır bulundurmaya veya masraflarını vererek davetiye tebliğ ettirmeye mecburdur. Kabule değer mazereti olmadan gelmeyen alacaklı, borçlunun itirazını dayandırdığı belgede yazılı miktar hakkındaki itirazın kaldırılması talebinden vazgeçmiş sayılır.⁵¹ İtirazın kaldırılması talebinin esasa ilişkin sebeplerle kabulü halinde borçlu, bu talebin esasa ilişkin sebeplerden dolayı reddi halinde ise alacaklı, diğer tarafın talebi üzerine, takip konusu alacağın % 40'ından aşağı olmamak üzere tazminata mahkum edilir. Ancak, borçlu menfi tespit ve istirdat davası veya alacaklı

⁴⁷ Yarg. HGK. 19.6.1991, E.1991/12-314, K.1991/385.

⁴⁸ m.68/3.

⁴⁹ m.68/3.

⁵⁰ m.68/f.5,cüm.2.

⁵¹ m.68/f.6,cüm.2.

mahkemede dava açarsa, hükmedilen tazminatın tahsili dava sonuna kadar ertelenir. Dava lehine sonuçlanan taraf bakımından –evvelce aleyhine hükmedilmiş- tazminat kalkar.⁵²

Yargıtay, inkar tazminatının zaman içinde oluşan zararın karşılığı olup, miktarının hakim tarafından tayin edileceği gerekçesi ile tazminat talebinin bir süreye tabi olmayıp, duruşmaya son verilinceye kadar istenilebileceğini çeşitli kararlarında ifade etmiştir.⁵³

- 3- Ödeme emrine itirazın hükümden düşürülmesinde, borçlunun takip tarihi itibarıyla borca itirazında haklı olup olmadığı önem arz eder. İcra mahkemesince icra inkar tazminatına hükmedilirken –alacaklının yabancı para alacağının karşılığı olan Türk parası için takibe giriştiği hallerde- yabancı para alacağının, takip tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk lirası karşılığı dikkate alınır.
- 4- Borca itirazın kesin olarak kaldırılması kararı veya itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı, sadece o takip bakımından etkilidir. İcra mahkemesindeki yargılama, HUMK’un genel hükümlerine göre olmayıp sıkı şekil şartlarına tabi bulunduğundan itirazın kaldırılması talebinin kabul veya reddine ilişkin karar, maddi hukuk açısından kesin hüküm oluşturmaz. İtirazın kaldırılması talebinin reddi kararı üzerine artık takibe devam edilemez ve ilamsız takip sona erer. Ancak, itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı maddi anlamda kesin hüküm oluşturmadığından alacaklı, mahkemede genel hükümlere göre dava açıp alacağını talep edebilir. Dava, alacaklı lehine sonuçlandığı takdirde alacağın tahsili için ilamlı haciz yoluyla takibe girilir.

---

⁵² m.68/son f.,cüm.2.

⁵³ “...doktrinde benimsenen ve mahkemece de kabul edildiği şekilde, İİK.nın 68. maddesindeki icra inkar tazminatının, talep şartına bağlı olması nedeni ile bu talebin mutlaka dava dilekçesinde yer alması gerektiği, aksi halde iddianın genişletilmesi savunması ile karşılaşılabilmesi görüşünün icra inkar tazminatının özelliği ve niteliği ile bağdaşıp bağdaşmayacağı üzerinde de durulmalıdır. Bilindiği üzere uygulamada icra inkar tazminatı olarak nitelendirilen bu tazminat türü, İİK.nın sadece dava konusu olan 69. maddesinde değil, aynı yasanın 67, 68a, 69, 72, 169a ve 170. maddelerinde de yer almış bulunmaktadır. Bu tür tazminatın amacı bir yönden borçluları dayanaksız bir şekilde icra takibine itiraz etmekten men etmek, diğer yönden ise, itiraz veyahut ihtiyati tedbir alınmak suretiyle durdurulan icra takibi nedeni ile alacağına zamanında kavuşmayan alacaklının bu sebepten kaynaklanan zararının ayrı bir davaya gerek olmaksızın giderilmesini sağlamaktır. İşte bu nedenledir ki, yasada icra inkar tazminatına taban olarak % 40 oranı öngörülmeyle yetinilmemiş, alacaklının ileri sürüp kanıtlayabilmesi halinde, tazminata bu oran üzerinde de hükmedileceği kabul edilmiş bulunmaktadır. Yukarıda sayılan tüm maddelerde varsayılan zarar, icra takibine itiraz veyahut ihtiyati tedbir kararı alınıp uygulanması anından itibaren başlayıp, itirazın kaldırılması, itirazın iptali veyahut menfi tespit davası sonuçlanıncaya kadar olan devrede oluşan zararlardır. Görülmekte olan bir dava sırasında oluşacak zarar miktarı dava açılması sırasında bilinmesi mümkün olmadığına göre, alacaklının bu tür davalar sırasında oluşabilecek tüm zararını alabilmesi amacıyla icra inkar tazminatına hükmedebilmek için (talep) şartı bulunan hükümlerdeki bu şartın sadece dava dilekçesinde yer alması gerektiğinin ileri sürülmesinin, hükmedilecek bu tazminatın niteliği ve kapsamıyla bağdaşmadığı görülmektedir. Bunun dışında yerleşmiş Yargıtay uygulamasına göre, icra inkar tazminatına görülen davada hükmedilmesi gerektiği, bu tür tazminatın ayrı bir dava ile istenemeyeceği de dikkate alındığında, talep şartının sadece dava dilekçesinde sınırlanmasının menfaatler dengesine uygun düşmediğinden, bir başka deyişle, adaletli sonuç doğurma imkanı tanınmadığından bu görüş benimsememiştir...” (Yarg. HGK., 19.4.1995, E.1995/12-296, K.404-İBD., 1995, sayı. 7-8-9, s.441-443).

5- Borçlu, icra mahkemesinde itirazın kaldırılması duruşmasında itiraz sebebini varit gösterecek İİK.m.68 normlarına uygun belge ibraz edecektir. Ancak, borçlunun, alacaklının ibraz ettiği senet metninden anlaşılan itiraz sebeplerine dayanması halinde ayrıca m.68 normlarına uygun bir belge ibraz etmesi gerekmez. Zira böyle bir durumda, alacaklının ibraz ettiği senet metniyle itiraz sebebi sabit olur ve icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir. Borçlu, ispat külfetini kanunda öngörülen şekilde yerine getiremez ise, icra mahkemesi, borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına karar verir. Borca itiraz üzerine durmuş olan takip, itirazın icra mahkemesince kesin olarak kaldırılmasıyla kaldığı yerden devam eder. İtirazın kesin olarak kaldırılması ile ödeme emri kesinleşip cebri icra belgesi halini alır

6- Adi haciz yoluyla takipte, borçlunun borca itirazının kaldırılması talebiyle alacaklının başvurması üzerine icra mahkemesinde yapılan incelemede; itirazın kaldırılması talebinin kabulü veya reddi için ileri sürülen iddia ve savunmalar kural olarak bekletici mesele yapılamaz.

İİK.m.68 normlarına uygun bir belgeye bağlanması mümkün olmayıp, yargılama yapılması gerektiği için mahkemede halli gereken nitelikteki itiraz sebeplerinin icra mahkemesinde ileri sürülmüş olması durumunda. İcra mahkemesi, o konuda mahkemeden bir karar getirmesi için borçluya süre veremez. Böyle bir durumda, icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar verir.

Bu kuralın kanundan doğan bir istisnası vardır. O da, murisinin borcu için takip edilen mirasçının, terekenin borca batık olduğunu ileri süren mirasçıya icra mahkemesi, yargılama yapılması gereken bu konuda mahkemeye başvurup ilam getirmesi için uygun bir süre verir.⁵⁴

Borçlunun ölümü tarihinde, ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise miras reddedilmiş sayılacağı için, bu durumu tespit eden mahkeme kararını icra mahkemesine ibraz eden mirasçı, mirası reddetmiş olduğunu ispar etmiş olduğundan, itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilir.

• İtirazın Kesin Kaldırılması Talebine İlişkin İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Gidilebilecek Başvuru Yolları

- **İstinaf:** İİK. m.363 hükmünün yeni haliyle; itirazın kaldırılması talebinin reddine veya kabulüne ilişkin icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna cevaz vermektedir. Ayrıca, kararın ait olduğu alacak miktarının bin lirayı geçmesi şeklinde bir miktar sınırlaması getirmekte, başvuru süresinin tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren on gün olmakla birlikte karar aleyhine işlemleri uzatmak gibi kötü niyetle başvuru halinde, HUMK. m.422'ye istinaden para cezasına hükmolünür ve istinaf yoluna başvuru satıştan başka icra işlemlerini durduramaz.⁵⁵

- **Temyiz:** İcra mahkemesinin takip hukukuna ilişkin kararlarının temyizi, kural olarak HUMK'daki genel hükümlere tabidir. Ancak, İİK.m.363-366'da, icra

⁵⁴ m.68/4.

⁵⁵ Kiraz, s. 317.

nahkemesi kararlarının temyizi ile ilgili bazı özel hükümlere yer verilmiştir. Temyiz konusunda öncelikle İcra ve İflas Kanunu'nda herhangi bir hüküm yoksa, özel hükümlere ters düşmemek kaydıyla, HUMK'daki temyize ilişkin genel hükümler uygulanır.

İcra mahkemesinin, icra suçları dışında hangi kararlarının temyiz edilebileceği, m.363'te tahdidi olarak sayılmıştır. Fakat m.363'te temyiz edilebilen kararlar sayılırken, şikayet ve itiraz sonucunda verilecek icra mahkemesi kararlarının temyizi hiçbir bentte sayılmamıştır. Halbuki, 363. maddenin üçüncü bendine göre ödeme veya tahliye emirlerine karşı ileri sürülen itirazların kabul veya reddine ilişkin icra mahkemesi kararlarının temyizi mümkündür. Doktrinde ve Yargıtay kararlarında, bu konuda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.⁵⁶

- **Karar Düzeltme:** İcra mahkemesinin itirazın kesin kaldırılması talebi hakkındaki kararının, Yargıtayca onanması veya bozulması kararına karşı, bu kararın tebliği tarihinden itibaren on gün içinde HUMK.'nun 440. maddesindeki nedenlere dayanılarak karar düzeltme yoluna gidilebilir.⁵⁷

- **Yargılamanın Yenilenmesi:** İcra mahkemesinin, takip hukukuna ilişkin ve kesin hüküm teşkil etmeyen kararlarına karşı, yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamaz. Aynı zamanda, icra mahkemesinin, takip hukukuna ilişkin ve kesin hüküm teşkil etmeyen itirazın kesin kaldırılması talebinin kabulü veya reddine ilişkin kararlarına karşı da yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamaz. Zira, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen bu kararların etkisi, genel (veya özel) mahkemelerde açılacak olan normal bir alacak davası veya menfi tespit yahut da istirdat davası ile kaldırılabilir niteliktedir.⁵⁸

- **Kanun Yararına Temyiz:** HUMK. m.427'nin VI.fıkrasında düzenlenmiş bulunan kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilme imkanının mümkün olup olmadığı konusunda, lehte ve aleyhte görüşler ileri sürülmüştür.

Doktrinde, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen kararlarda yapılan yanlışların sonradan düzeltilebileceğinden bahisle, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen icra mahkemesi kararları aleyhine, kanun yararına temyiz yoluna gidilemeyeceğini ifade etmiştir.

Yine doktrinde, icra mahkemesinin kararları hakkında da kanun yararına temyiz yolunun mümkün olduğu görüşünü savunan yazarlar bulunmakla birlikte, KİRAZ kanun yararına temyiz yolunun, itirazın kesin kaldırılması talepleri hakkındaki icra mahkemesi kararlarına karşı kapalı olmaması gerektiği kanısındadır.⁵⁹

Hükümlerin Tavzihi ve Tashihi:⁶⁰

Hükümlerin Tavzihi: HUMK.'nun 455. ve 458. maddeleri arasında düzenlenmiş olan hükümlerin tavzihi; belirsiz ve açık olmayan veya çelişik fıkralar içeren bir hüküm karşısında, tarafların hükmü veren mahkemeye başvurması üzerine, mahkemenin verdiği

⁵⁶ Kiraz, s. 318.

⁵⁷ Kiraz, s. 324.

⁵⁸ Kiraz, s. 326.

⁵⁹ Kiraz, s. 327.

⁶⁰ Kiraz, s. 329.

hükme açıklık getirmek veya çelişkiyi gidermek suretiyle hükmün gerçek anlamını ortaya koyma gayesine hizmet eden bir başvuru yoludur.

Hükümlerin Tashihi: HUMK. 459. maddesinde düzenlenmiş olan hükümlerin tashihi, tarafların isim ve soyadlarına ve talep neticelerine ilişkin maddi hatalar ile hükümdeki hesap hatalarının düzeltilmesi gayesine hizmet eden bir başvuru yoludur.

KAYNAKÇA

Akyazan, Sıtkı; İcra ve İflas Kanununun 68. Maddesi Üzerine Bir İnceleme, Ad. D. 1955/12.

Berkin, Necmettin; İcra Hukuku Rehberi, İstanbul, 1979.

Kiraz, Taylan Özgür; İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması, Ankara 2007.

Kuru, Baki; İcra İflas Hukuku, İstanbul, 2006.

Muşul, Timuçin; İcra ve İflas Hukuku, İ.Ü. Hukuk Fakültesi, Ekim 2005.

Umar, Bilge; Kuru/Aslan/Yılmaz'ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler, 75. Yaş Günü için Prof.Dr. Baki Kuru Armağanı, İstanbul 2004.

Uyar, Talih; İcra İflas Kanunu, 7. Cilt, 1998.

Üstündağ, Saim; İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 1995.